

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे,
तुळजाराम चतुरचंद महाविद्यालय,
बारामती

(कला विज्ञान व वाणिज्य)
स्वायत्त महाविद्यालय

एफ.वाय.बी.ए.
विषय – मराठी

●●● अभ्यासक्रम ●●●

शैक्षणिक वर्ष – जून २०१९ पासून

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे –

१) सामान्य स्तरावर प्रथम वर्ष कला या वर्गाच्या विद्यार्थ्यांना मराठी साहित्य , मराठी

- भाषा आणि मराठी संस्कृती यांचा क्रमशः परिचय करून देणे.
- २) साहित्याविषयी विशेषतः मराठी साहित्याविषयी रूची निर्माण करणे.
 - ३) विद्यार्थ्यांच्या वाङ्मयीन अभिरूचीचा विकास करणे.
 - ४) आस्वाद घेण्याची डोळस क्षमता विकसित करणे.
 - ५) साहित्याभ्यासातून जीवनविषयक समज विकसित करणे.
 - ६) मराठी साहित्यातील भिन्न—भिन्न प्रवाह आणि प्रकार लक्षात घेणे.
 - ७) विद्यार्थ्यांमध्ये भाषिक क्षमता विकसित करण्यासाठी प्रसार माध्यमांसाठी मुलाखत लेखनाचे आणि सादरीकरणाचे तंत्र अवगत करणे.
 - ८) प्रसारमाध्यमांमध्ये विद्यार्थ्यांना आपले विचार सुसंगत आणि निर्भीडपणे मांडण्याची क्षमता विकसित करणे.

(सत्र १ ले)

(एकूण गुण — ५०)

घटक. १ — तात्विक विवेचन (कथा)

गुण — १०

क्रेडिट — १
एकूण ०८ तास

- १) कथा स्वरूप, संकल्पना व वैशिष्ट्ये
- २) कथेचे घटक
- ३) कथेचे प्रकार
- ४) कथा : साहित्य प्रकाराची वाटचाल

घटक. २ — नेमलेला कथासंग्रह

गुण — ३०

मराठी विनोदी कथा — संपादक डॉ.द.ता.भोसले या संपादित कथासंग्रहातील निवडक कथा

क्रेडिट — २
एकूण १६ तास

- १) पहिले कावळे संमेलन — आचार्य प्र.के.अत्रे
- २) तक्रार — शंकर पाटील
- ३) झोप — द.मा.मिरासदार
- ४) मी आचार्य अत्रे कसा झालो नाही ? — मुकुंद टाकसाळे
- ५) पेज श्री — मंगला गोडबोले

घटक. ३ —

उपयोजित मराठी

गुण — १०

क्रेडिट — ३
एकूण ०८ तास

प्रसारमाध्यमांसाठी मुलाखत लेखन

- १) मुलाखत : स्वरूप व संकल्पना
- २) मुलाखतीचे प्रकार

- अ) आकाशवाणीसाठी मुलाखत लेखन
 ब) दूरदर्शनसाठी मुलाखत लेखन
 क) वर्तमानपत्रासाठी मुलाखत लेखन
 ड) विशेष प्रसंगी थेट मुलाखत

प्रात्यक्षिक

(एकूण १६ तास)

(एकूण गुण — ५०)

- १) निवडलेल्या मराठी विनोदी कथांपैकी कोणत्याही दोन कथांचे विद्यार्थ्यांनी प्रत्यक्ष कथा—कथन सादर करणे. गुण — १०
- २) कोणत्याही एका प्रसारमाध्यमासाठी मुलाखतीचे लेखन करणे. गुण — १०
- ३) कोणत्याही एका प्रसारमाध्यमासाठी मुलाखतीचे प्रत्यक्ष सादरीकरण करणे. (दोन किंवा अधिक विद्यार्थी अपेक्षित) गुण — १०
- ४) ऐनवेळी दिलेल्या विषयावर कथा लेखन करणे. गुण — १०
- ५) तुमच्या परिसरातील कोणत्याही एका व्यक्तीची मुलाखत घेऊन सादर करणे. गुण — १०

(सत्र — २ रे)

(एकूण गुण — ५०)

घटक — ४ तात्विक विवेचन (कविता)

गुण — १०

क्रेडिट — ४
 एकूण ०८ तास

- अ. कवितेचे स्वरूप , संकल्पना आणि वैशिष्ट्ये
 ब. कविता आणि इतर वाङ्मय प्रकार
 क. कविता : साहित्यप्रकाराची वाटचाल

घटक — ५ नेमलेला कवितासंग्रह —मातृपंचक —संपादक डॉ.स्नेहल तावरे , डॉ.वेदश्री

क्रेडिट — ५
एकूण १६ तास

अ. जन्मदात्री आई

- १) आई — कवी यशवंत
- २) माझी आई — नारायण सुर्वे
- ३) आई — ना.धों.महानोर
- ४) माय — वामन निंबाळकर
- ५) आई — फ.मुं.शिंदे

ब. काळी आई

- १) धरत्रीले दंडवत — बहिणाबाई चौधरी
- २) गर्भ धरणीचा — आनंद यादव
- ३) वावर — विठ्ठल वाघ
- ४) माती झाली माय — इंद्रजित भालेराव
- ५) मायमाती — ऐश्वर्या पाटेकर

क. दैवत माऊली

- १) विठ्ठल माऊली ! — संत तुकाराम
- २) माझी रेणुका माऊली — संत विष्णुदास
- ३) जिजाऊ — प्रशांत मोरे
- ४) माझी सावित्री माऊली — प्रकाश अंभोरे
- ५) भिमाई — यशवंत मनोहर

ड. मातृभाषा

- १) माझा म—हाठाचि बोलू — संत ज्ञानेश्वर
- २) आमुची मायबोली — माधव जूलियन
- ३) माझी मराठी — ना.गो.नांदापूरकर
- ४) माझी मराठी — वि.म.कुलकर्णी
- ५) मायबाली — सुरेश भट

इ. मातृभूमी

- १) हतभागिनी — कवी विनायक
- २) राष्ट्रसंतप्रतिज्ञा — कवी गोविंद
- ३) सागरास — वि.दा.सावरकर
- ४) भारतमाता — सानेगुरूजी

५) जननी आणिक जन्मभूमि — मंगेश पाडगावकर

घटक — ६. भाषिक कौशल्ये

गुण — १०

क्रेडिट — ६
एकूण ०८ तास

- १) श्रवण कौशल्य, संभाषण कौशल्य, वाचन कौशल्य, भाषण कौशल्य, लेखन कौशल्य
- २) सारांश लेखन

प्रात्यक्षिक

(एकूण १६ तास)

(एकूण गुण — ५०)

- १) विद्यार्थ्यांनी दिलेल्या विषयावर विचार प्रकट करणे. गुण — १०
- २) दोन किंवा अधिक विद्यार्थ्यांनी एकत्र येऊन गट चर्चा करणे. गुण — १०
- ३) एखादा चित्रपट किंवा नाटक दाखवून त्याचा कथासार लिहिणे. गुण — १०
- ४) तुम्हाला आवडलेल्या कोणत्याही एका कवितेचे रसग्रहण करणे. गुण — १०
- ५) ऐनवेळी दिलेल्या विषयावर कथा किंवा कविता तयार करणे. गुण — १०

संदर्भग्रंथ —

- १) मराठी कथा : उगम आणि विकास — डॉ.इंदुमती शेवडे (सोमैया प्रकाशन मुंबई)
- २) कथा : संकल्पना आणि समीक्षा — डॉ. सुधा जोशी (मौज प्रकाशन मुंबई)
- ३) मराठी विनोदी कथा — संपा.डॉ.द.ता.भोसले
- ४) कवितेचा शोध — वसंत पाटणकर (मौज प्रकाशन मुंबई)
- ५) मातृपंचक — संपा.डॉ. स्नेहल तावरे , डॉ.वेदश्री थिगळे
- ६) कविता : संकल्पना , निर्मिती आणि समीक्षा—वसंत पाटणकर
(अनुभव प्रकाशन मुंबई)
- ७) व्यावहारिक मराठी —पुणे विद्यापीठ प्रकाशन
- ८) व्यावहारिक मराठी — डॉ.सयाजीराजे मोकाशी , रंजना नेमाडे
- ९) प्रसारमाध्यमे आणि मराठी भाषा — संपा.डॉ.भास्कर शेळके
- १०) मराठी भाषा , उपयोजन आणि सर्जन — प्रा.सुहास कुमार बोबडे
- ११) प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये — य.च.म.मु.विद्यापीठ नाशिक

१२) मराठी भाषेतील संवाद कौशल्ये – य.च.म.मु.विद्यापीठ नाशिक

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे,
तुळजाराम चतुरचंद महाविद्यालय,
बारामती

(कला विज्ञान व वाणिज्य)
स्वायत्त महाविद्यालय

एम.ए. (भाग – १)

विषय – मराठी

••• अभ्यासक्रम •••

शैक्षणिक वर्ष – जून २०१९ पासून

तुळजाराम चतुरचंद महाविद्यालय, बारामती

(स्वायत्त महाविद्यालय)

मराठी विभाग

विषय – ग्रामीण साहित्य

वर्ग – एम.ए.भाग – १

उद्दिष्टे

- १) स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील ग्रामीण साहित्य व दलित साहित्य निर्मितीची पार्श्वभूमी समजावून घेणे.
- २) साठोत्तरी मराठी साहित्यामध्ये जे विविध वाङ्मयीन प्रवाह निर्माण झाले त्यांचे स्वरूप व कार्य यांचा आढावा घेणे.
- ३) ग्रामीण साहित्य आणि परिसर यांची कशा प्रकारे नाळ जोडली गेलेली आहे याचा ग्रामीण साहित्याच्या अनुषंगाने चिकित्सक अभ्यास करणे.
- ४) ग्रामीण साहित्य व दलित साहित्य स्वरूप व संकल्पना समजावून घेणे.
- ५) ग्रामीण साहित्य व दलित साहित्यातून व्यक्त होणा-या वेदनांचे व विद्रोहाचे स्वरूप समजावून घेणे.
- ६) दलित साहित्यात व्यक्त होणारा संताप, विद्रोह, दुःख, नकार, वेदना यांचे स्वरूप तत्कालीन पार्श्वभूमीवर समजावून घेणे.

(सत्र – १ ले)

ग्रामीण साहित्य

(४ श्रेयांक आणि

६० तासिका)

घटक – १ (१५ तासिका , ०१श्रेयांक)

- १) साठोत्तरी मराठी वाङ्मयीन प्रवाहांचा परिचय
- २) ग्रामीण साहित्य स्वरूप आणि संकल्पना
- ३) ग्रामीण साहित्य निर्मितीच्या प्रेरणा व परंपरा

घटक — २ (१५ तासिका , ०१श्रेयांक)

- १) ग्रामीण परिसर व ग्रामीण साहित्य : संज्ञा स्पष्टीकरण
- २) ग्रामीण साहित्यातून घडणारे सामाजिक, सांस्कृतिक दर्शन
- ३) ग्रामीण साहित्याचे देशीपण व वेगळेपण

घटक — ३ (१५ तासिका , ०१श्रेयांक)

- १) ग्रामीण कादंबरीची वाटचाल
- २) ग्रामीण कथेची वाटचाल
- ३) साठोत्तरी ग्रामीण कथा आणि कादंबरी.

घटक — ४ (१५ तासिका , ०१श्रेयांक)

- १) ग्रामीण कवितेची वाटचाल
- २) ग्रामीण नाटक व इतर वाङ्मय प्रकार यांची वाटचाल
- ३) साठोत्तरी ग्रामीण कविता व नाटक

संदर्भ ग्रंथ

- १) ग्रामीण साहित्य : स्वरूप आणि समस्या— डॉ.आनंद यादव
- २) ग्रामीणता : साहित्य आणि वास्तव — डॉ. आनंद यादव
- ३) मराठी साहित्य, समाज आणि संस्कृती — डॉ. आनंद यादव
- ४) ग्रामीण साहित्य : एक चिंतन — डॉ.द.ता.भोसले
- ५) ग्रामीण कथा — डॉ. वासुदेव मुलाटे
- ६) ग्रामीण साहित्य प्रेरणा आणि प्रयोजन — डॉ.श्रीराम गुंदेकर
- ७) ग्रामीण साहित्य — डॉ.रा.रं.बोराडे
- ८) मराठी कादंबरीतील प्रादेशिकता — डॉ.भास्कर शेळके
- ९) ग्रामसंस्कृती — डॉ. आनंद यादव
- १०) ग्रामीण कादंबरी — डॉ.रविंद्र ठाकूर
- ११) ग्रामीण साहित्याची चळवळ — डॉ.कीर्ती मुळीक
- १२) ग्रामीण साहित्य आणि वास्तव — संपा.डॉ.कृष्णा इंगोले
- १३) ग्रामीण प्रादेशिक कादंबरीतील बोलीभाषा — डॉ. सुनील खामगळ

तुळजाराम चतुरचंद महाविद्यालय, बारामती
(स्वायत्त महाविद्यालय)

मराठी विभाग
विषय — दलित साहित्य
वर्ग — एम.ए.भाग — १
अभ्यासक्रम

दलित साहित्य

(सत्र — २ रे)
तासिका)

(०४ श्रेयांक आणि ६०

घटक — १ (१५ तासिका , ०१श्रेयांक)

- १) दलित साहित्य: स्वरूप व संकल्पना
- २) दलित साहित्य निर्मितीच्या प्रेरणा व परंपरा
- ३) बुध्द, फुले आणि डॉ.आंबेडकर यांच्या विचारधारेचा दलित साहित्यावरील प्रभाव

घटक — २ (१५ तासिका , ०१श्रेयांक)

- १) दलित साहित्य व दलित जाणीवा यांचा परस्पर संबंध
- २) दलित साहित्यातील दुःख, वेदना, नकार, विद्रोह यांचे स्वरूप समजावून घेणे.
- ३) दलित साहित्यातील वेगळेपण

घटक — ३ (१५ तासिका , ०१श्रेयांक)

- १) दलित साहित्यातील आत्मकथन व आत्मचरित्र यांचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये आणि वाटचाल
- २) दलित आत्मकथनाचे वेगळेपण
- ३) दलित कवितेचे स्वरूप व वेगळेपण

४) दलित कवितेची वाटचाल

घटक — ४ (१५ तासिका , ०१श्रेयांक)

- १) दलित कथा, कादंबरी व नाटक : स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये
- २) दलित कादंबरी : स्वरूप आणि समीक्षा
- ३) दलित नाटक व इतर साहित्य प्रकाराचे स्वरूप आणि संकल्पना

संदर्भ ग्रंथ

- १) ग्रामीण दलित साहित्य चळवळ — डॉ.मधुकर मोकाशी
 - २) दलित साहित्य : वेदना आणि विद्रोह — डॉ. भालचंद्र फडके
 - ३) दलित साहित्य : सिध्दांत आणि स्वरूप — यशवंत मनोहर
 - ४) दलित साहित्यातील स्पंदने — गो.म.कुलकर्णी
 - ५) दलित साहित्य : एक चिंतन — अर्जुन डांगळे
 - ६) दलित साहित्य : एक क्रांती विज्ञान — बाबुराव बागुल
 - ७) दलित साहित्य — वामन निंबाळकर
 - ८) दलित साहित्य : स्वाद आणि शोध — यशवंत मनोहर
 - ९) दलित साहित्य : दिशा आणि दिशांतर — दत्ता भगत
 - १०) दलित साहित्य : विचार आणि वैभव — डॉ. अनिल गजभिये
 - ११) दलित नाटक, प्रेरणा आणि विकास — प्रा. शैलेश त्रिभुवन
 - १२) दलित साहित्याचे निराळेपण — डॉ.प्रभाकर मांडे
 - १३) दलित आत्मकथने डॉ.वासुदेव मुलाटे
-

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे,
तुळजाराम चतुरचंद महाविद्यालय,
बारामती

(कला विज्ञान व वाणिज्य)
स्वायत्त महाविद्यालय

एफ.वाय.बी.कॉम.
विषय – मराठी

●●● अभ्यासक्रम ●●●

शैक्षणिक वर्ष – जून २०१९ पासून

उद्दिष्टे

- १) वाणिज्य विषयाच्या विद्यार्थ्यांना मराठीचा विविध व्यवहार क्षेत्रात प्रभावी वापर कसा करावा या विषयाचे ज्ञान देणे.
- २) विविध क्षेत्रातील भाषा व्यवहाराचे स्वरूप व गरज समजावून देणे.
- ३) प्रशासनिक कामकाजामध्ये मराठीचा प्रभावी वापर कसा होतो हे विद्यार्थ्यांना समजावून देणे
- ४) प्रसारमाध्यमांसाठी मराठीचा प्रभावीपणे वापर कसा करावा हे विद्यार्थ्यांकडून प्रत्यक्ष तयारी करवून घेणे व प्रसारमाध्यमांच्या स्वरूपाची माहिती करून देणे.
- ५) मराठीचा सरकारी कामकाजामध्ये राजभाषा म्हणून होणारा वापर आणि त्याची गरज विद्यार्थ्यांच्या लक्षात आणून देणे.
- ६) मराठीचे स्थान, कार्यालयीन भाषेचे स्वरूप आणि मराठीतून लेखन करताना येणा-या अडचणी, अर्थकारण व वाणिज्यविषयक दृष्टिकोन मराठीतून परिणामकारकरित्या कसा मांडता येईल, यादृष्टीने विद्यार्थ्यांची तयारी करून घेणे.

अभ्यासक्रम

(सत्र — १ ले)

(एकूण गुण — ५०)

घटक — १ पाठ्यपुस्तक यशोगाथा — डॉ.प्र.चिं. शेजवलकर या पुस्तकातील निवडक

क्रेडिट — १
एकूण १६ तास

पाच लेख (प्रथम सत्रासाठी)

गुण २०

- १) अभिनय सम्प्रदाय — डॉ.श्रीराम लागू
 - २) गानतपस्वी — लता मंगेशकर
 - ३) कर्मयोगी शिक्षणतज्ञ — डॉ. रघुनाथ माशेलकर
 - ४) प्रख्यात धन्वंतरी — डॉ.ह.वि.सरदेसाई
 - ५) राष्ट्रीय कीर्तीचे शास्त्रज्ञ — डॉ.रघुनाथ माशेलकर
- व्यावहारिक व उपयोजित मराठी / प्रशासनिक मराठी

घटक — २

क्रेडिट — २
एकूण ०८ तास

गुण १५

- १) अर्जलेखन
- २) कार्यालयीन टिपण्णी लेखन
- ३) इतिवृत्त लेखन
- ४) घोषणापत्रक
- ५) निविदा
- ६) माहितीपत्रक

घटक — ३

भाषिक कौशल्य / कार्यक्रम संयोजन कौशल्य

क्रेडिट — ३
एकूण ०८ तास

गुण १५

- १) निबंध लेखन
- २) सारांश लेखन
- ३) सूत्रसंचालन

प्रात्यक्षिक

(एकूण १६ तास)

(एकूण गुण — ५०)

- १) विद्यार्थ्यांकडून नोकरीसाठी अर्ज लेखन करून घेणे.
गुण १०
- २) विद्यार्थ्यांची वैयक्तिक माहिती आकर्षक आणि सुटसुटीत पध्दतीने तयार करण्याचे कौशल्य विकसित करणे.
गुण १०
- ३) आपल्या परिसरातील कोणत्याही एका यशस्वी व्यक्तीची यशोगाथा लिहून सादरीकरण करणे. गुण १०
- ४) विद्यार्थ्यांना वर्गात ऐनवेळी विषय देवून निबंध लेखन करून घेणे.
गुण १०
- ५) चित्रपट/नाटक / ग्रंथ परिचय (वाणिज्य क्षेत्राशी संबंधित)
गुण १०

(सत्र — २ रे)

(एकूण गुण — ५०)

घटक – ४ पाठ्यपुस्तक यशोगाथा – डॉ.प्र.चि.शेजवलकर या पुस्तकातील निवडक
पाच लेख (द्वितीय सत्रासाठी)

गुण २०

क्रेडिट – ४
एकूण १६ तास

- १) सर्जनशील उद्योजक
- २) आयुर्वेदाचार्य –डॉ. बालाजी तांबे
- ३) अनाथांची आई – सिंधुताई सपकाळ
- ४) यशस्वी उद्योजक – श्री. हुकमीचंद व सौ.कमल चोरडिया
- ५) क्रिकेट सम्राट – सचिन तेंडुलकर

घटक – ५ व्यावहारिक व उपयोजित मराठी

गुण १५

क्रेडिट – ५
एकूण ०८ तास

- १) प्रसार माध्यमांसाठी (वर्तमानपत्र , आकाशवाणी , दूरदर्शन) जाहिरात लेखन
- २) वाणिज्यविषयक पारिभाषिक संज्ञा
- ३) बातमी लेखन

घटक – ६ संवाद लेखन

गुण १५

क्रेडिट – ६
एकूण ०८ तास

- १) सुचविलेल्या प्रसंगावर आधारित संवाद लेखन
- २) ई-मेल तयार करणे आणि त्याचा वापर करणे.
- ३) अर्थविषयक ब्लॉग लिहिणे. (विकिपिडियावर माहिती लेखन करणे)

प्रात्यक्षिक

(एकूण १६ तास)

(एकूण गुण — ५०)

- १) आपल्या परिसरातील लघुउद्योग, गृहउद्योग, कुटीरउद्योगामध्ये कार्यरत स्त्री—पुरूषांची यशोगाथा लिहिणे. गुण १०
- २) ऐनवेळी विषय देवून विद्यार्थ्यांकडून घोषवाक्य तयार करून घेणे. गुण १०
- ३) विद्यार्थ्यांमध्ये चालू घडामोडींवर विषय देवून अर्थपूर्ण गटचर्चा घडवून आणणे गुण १०
- (दोन किंवा अधिक विद्यार्थी)
- ४) विकिपिडीयावर स्वतःचे खाते उघडून माहितीविषयक ब्लॉग कसे तयार करावे या विषयी विद्यार्थ्यांना प्रत्यक्ष संगणक प्रयोग शाळेत माहिती देणे. गुण १०
- ५) ऐनवेळी विषय देवून विद्यार्थ्यांकडून वेगवेगळ्या प्रसारमाध्यमांसाठी जाहिरात लेखन करून घेणे. गुण १०

संदर्भग्रंथ —

- १) यशोगाथा — डॉ.प्र.चि.शेजवलकर
 - २) व्यावहारिक मराठी — डॉ.सयाजीराजे मोकाशी , डॉ.रंजना नेमाडे
 - ३) व्यावहारिक मराठी — डॉ.ल.रा.नसिराबादकर (फडके प्रकाशन कोल्हापुर)
 - ४) व्यावहारिक मराठी —पुणे विद्यापीठ प्रकाशन
 - ५) व्यावहारिक मराठी भाषा — शरदिनी मोहिते
 - ६) प्रसारमाध्यमे आणि मराठी भाषा — संपा.डॉ.भास्कर शेळके
 - ७) मराठी भाषा , उपयोजन आणि सर्जन — प्रा.सुहास कुमार बोबडे
 - ८) प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये — य.च.म.मु.विद्यापीठ नाशिक
 - ९) मराठी भाषेतील संवाद कौशल्ये — य.च.म.मु.विद्यापीठ नाशिक
 - १०) व्यावहारिक मराठी — डॉ. कल्याण काळे , डॉ.दत्तात्रय पुंडे
 - ११) उपयोजित मराठी — डॉ. केतकी मोडक , प्रा.सुजाता शेणई, प्रा.संतोष शेणई
-